

Abonamintul

Pentru monarchie:
Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pre 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond:
odată 7 cr., a doua óra 6 cr., a treia óra 5 cr.,
şi de fie care publică-
ţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea
să se adreseze la «Re-
dactiunea şi Admini-
stratiunea Unirii»
în
Blaşiu.

Anul II.

Blaşiu 13 Februarie 1892.

Numărul 7.

Vişul alcoholului în poporul nostru.

*. Terenul de prezente steril al politice consumă póte prea mult în publicul românesc interesul faţă cu alte cestiuni cu mult mai momentuóse pentru dezvoltarea noastră. La cugetul acesta am ajuns şi fără voe, când din statistica comitatului Albei inferioare am aflat, că pre teritorul comitatului acestuia în decursul anului 1891 s'a consumat spirt de bucate în valóre de preste un milion floreni v. a. Ca Români ne-am înfiórat de constatarea acésta neîndurată a statistice. Şi étă pentru ce!

Comitatul Albei inferioare are 178,021 locuitori. Dintre acestia 140,265 sunt Români, va să dícă aprópe 79 procente din poporaţiunea întrégă a comitatului sunt române. Dacă acum spre a aflá, câţi bani românesci s'au dat în acest comitat în anul 1891 pre spirt de bucate, vom luá de basă numai proporţiunea acésta a poporaţiunii, atunc luând suma rotundă de un milion, pre poporaţiunea română cadú 790,000 fl. v. a. dáţi într'un singur an pre spirt într'un singur comitat.

Calculul acesta însă la nici un cas nu póte fi adecuat. Cáci mai întâi este cunoscut, că poporul dela sate consumă mult mai mult spirt, ca cel dela oraşe. Şi apoi ca şi pre airea, așa şi în comitatul Albei inferioare Români locuesc mai mult la sate decât la oraşe. De unde e lucru fi-

resc, că Români din acest comitat consumă mai mult spirt, decât s'ar veni pre ei după proporţiunea numerică, va să dícă mai mult decât 790,000 fl. v. a.

Însă chiar şi când nu ar fi împrejurarea acésta, ajunge de o cam dată a fi constatat, că dacă nu mai mult, atunc poporaţiunea română din un singur comitat dá din munca sa pre an 790,000 fl. v. a. pre spirt; sau computând după capete, că fiesce care individ românesc din acest comitat consumă pre an spirt în valóre de 5 fl. 50 cr. computând aci şi copiii. Prin urmare o familie de doi membri consumă pre an spirt de 11 fl., o familie de 4 membri consumă de 22 fl., o familie de 6 membri consumă de 33 fl. v. a. şi așa mai departe. Sau computând consumul acesta pre un timp de 10 ani, urméză că poporaţiunea română a comitatului acestuia în timp de 10 ani dá pre spirt suma înfricoşată de şapte milioane, noué sute mii floreni v. a., sau computând după familie rezultă, că o familie de 2 membri consumă în 10 ani spirt de 110 fl., o familie de 4 membri consumă de 220 fl., érá o familie de 6 membri consumă de 330 fl. v. a.

Aci acum nu mai încape rezonarea. Aci vorbesc cifrele, vorbesce statistica, sciinta numerilor, şi chiar pentru aceea cea mai esactă sciinta.

Să ne punem acum întrebarea, óre beutura spirtului este o necesitate,

bună óra ca nutremintul şi ca locuinta, dacă voim, ca poporul să se conserveze? La aceste şi noi, şi cu noi credem, că ori ce cugetător va răspunde cu un categoric: Nu! Sute de ani a trăit poporul nostru fără de spirt, şi totuşi a lucrat pământul cu diliginta şi a fost sănétos. Pentru ce să nu póta trăi şi acum fără spirt? Pentru ce să dea pre an sute de mii de floreni pentru un articol, care nu este nici de cum pentru el o necesitate?

De câte ori este vorba, ca poporul nostru să contribue ceva pentru scopuri bisericesci-culturale, de câte ori e vorba, să asecureze preotului şi învăţătorului o subsistinta cuviincioasă, tot-deuna se escusă cu aceea, că e sérac şi n'are de unde.

Să vedem, óre este séracia într'adeveru cauza, că poporul nostru așa greu se înduplecă la aceste?

Dacă suma de 790,000 fl. v. a., ce poporul din comitatul nostru o dá într'un singur an pre spirt, o ar da odată pentru tot-deuna spre asecurarea subsistintei învăţătorilor poporal dela sate din acest comitat, atunc suma acésta cu 5 % pre an ar da un venit anual de 39 mii floreni. Din aceste 39 mii floreni v. a. s'ar puté da salar de câte 300 fl. pre an la 130 învăţători pentru tot-deuna, fără să mai fie lipsă de repartiuni şi alte fonduri.

Acum şcole românesci gr. cat. în comitatul Albei inferioare sunt 83. Şcole gr. or. la nici un cas nu sunt mai

Feuilleton.

Muiere, unde sunt pîrşii tîi?

Suvenire din Algeria.

În 1860 compania noastră, la carea servisem, petreceá sub corturi în partea de méda şi a Algeriei pre oazul Varghla aprópe de deşertul Saharei.

Chemarea noastră érá, să apărăm pre colonii respindiţi în oaz de glótele vagabunde ale Beduinilor şi Kabyliilor şi să provedem cu escorte caravanele rátácite pre marginile deşertului.

De regulă un ploton se puneá la dispuseţiunea caravelor.

Odată s'a dat ordin companiei mele, să escorteze o caravană la portul Philippeville.

În caravană éráu peregrini, cari mergeá la Meca, neguţatori, câţiva colonişti europeni şi un călugăr cerşitor caldeo-armen.

Lungu nime a avut acest călugăr bravu, numai de atâta imi aducú aminte, că l'a chematú Ben-Emanuil. Călugărul cu barbă neárá, cu ochi săgetatori şi cu nasul său romanu érá imosant. De altmíntrea acestu bárbat inteligentu afară de limba

sa maternă mai vorbiá perfectu încă si arabesce, latinesce şi italiencesce. Conversá amicalu cu ostaii italiani, şi dacă séra după ostenelele călătoriei de preste şi veniá între noi, îl imbiámú cu cafea fértă de noi şi cu páne de două ori cóptă. Ca rêsplatá apoi ne binecuvintá şi ne dáruia rosarii aduse dela Ierusalim, sau ne esplicá Biblia adaugéndú câte o istoriá religioasă, ce a audít'o ca tradiţiune între Armenii din Asia. Tradiţiunea acésta póte să fi ajunsu la dîşii încă pre timpul Dui Christosú. Étă vé istorisescú o legendă așa, precum o am audítú dela prietinel meu Ben-Emanuil. Legenda acésta se referesce la celea scrise de s. Ioanú Evangelistul în cap 8.

Nu érá pre timpul Dui Christosú în cetatea Ierusalimului, — îşi începú povestea párintele Ben-Emanuil, — bárbatú așa nobilú, cá Iassi Ben-Mifiboséth neguţatoriul, proprietariul mare şi fariseul ad honores. Chiarú şi Români l'au căciulítú dându-i dreptul de cetátenie.

A avut proprietate estinsă, grădini şi palaturi frumoşe. Cinci sute de cămile de ale lui purtau mărfuri de mare preţu la Libanon şi în ţinuturile Tirului şi ale Sidonului. Ba până şi la Egiptú ajungeá agentii lui.

Dar elú se şi distingeá între soţii săi. Perdéua frumoşá în valóre de mai multe sute de talanţi, carea érá atírnată în templul din Ierusalim, a fostú dáruítá de dîşului. Dádea ospete strălucite, şi cu generositate împártia banii între séraci, firesce numai așa, dacă-lú vedea lumea, cáci în realitate avea acea slábiciune, că pre nevéđute n'ar fi datú nici o jumétate de dinar. Însă așa érá datina pre timpul acela.

Cu tóte că érá deja înaintatú în etate, totuşi îi plăceaú aventurile amoróse. Nu vé miraţi dará, dacă şi-a aruncatú ochii pre muierea prefectului său, pre Fenena cea cu ochi negri şi buze purpurii. De o parte şi Fenena a datú causá la acésta, cá sciá ochi așa de frumosu.

Însă frumoşá Fenena nu numai pre neguţatoriul bétránú l'a scosú din minti, ci şi pre Iezrael. Apoi nici acesta n'a fostú óre care trasú—împinsú, cáci elú érá fruntaşul fariseilor, legiuitoru şi cărturariu, ce pre timpul acela érá mare lucrú.

A fostú odatá unú ospétu mare în casa neguţatoriul, unde s'au adunatú mai multú şi anume Iezrael, Chahul, Phanuel, Lenuel Iehonia, Abimeleh, Ieroboal şi Bendekar, toţi bárbai de frunte, cărturari şi farisei. Toţi éráu

multe de 50, și așa numai din venitul anual de 5% al banilor, ce-i dă poporul nostru într'un singur an pre spirt, ar pute asecura salarul de 300 fl. la învățătorii români din comitatul fără să ne temem atâta de proiectul nou de lege cu privire la urcarea salarelor învățătoresci la minimumul de 300 fl. v. a.

Acum credem, că nimeni cu dreptul cuvintu nu pôte numi sêracu pre unu popor, care pôte face așa ceva singur cu suma, ce o dă într'un singur an nu pentru împlinirea unei necesități, ci pentru unu vițiu. Căci dacă poporul nostru s'ar pute însufleți de cauza culturală în măsură așa de mare, cum este pasionat de beutura spirtului, atunci ar pute face minuni. Să-și inchipuască ori și cine, ce amu pute face pentru cultura noastră cu cele șapte milioane și nouă sute de mii floreni, ce-i dă populațiunea română din comitatul Albei de jos în timp de de cece ani pre spirt? Ce vomu dice însă, dacă vomu merge și mai departe? Ce vomu dice, dacă vomu considera, că ceea ce se întâmplă în comitatul Albei de jos, se întâmplă și în celealalte comitate, și încă în unele pôte în măsură mai mare? Ce vomu dice, dacă constatarea din comitatul Albei inferioare o vomu estinde la toți Români din patrie? Dacă unu individ românu după statistica comitatului Albei inferioare dă pre spirt într'unu an 5 fl. 50 cr., atunci trei milioane de Români dau într'unu an pre spirt 16 1/2 milioane floreni. Dacă aceste 16 1/2 milioane floreni le-amu pute folosi pre scopuri culturale scolastice, atunci ce nu amu pute face?

Perdere materială însă este numai una din pierderile cele mari, ce ni-le cauzează beutura spirtului. Ba pierdere materială nici nu este cea mai mare, dacă o vomu alătură cu pierdere sanitară și morală.

Din rezultatele statistice europene este constatată, că poporele dedate cu vi-

ținul beuturii de spirt decădu din ce în ce totu mai tare în privința trupescă, și generațiunile devin din ce în ce totu mai slabe și mai amărite. Evident se vede acesta din împrejurarea, că în ținuturile, în cari grasază beutura spirtului, din an în an cu osasiunea recrutării se află totu mai puțin tineri apti de miliție, și de altă parte din împrejurarea, că în atari ținuturi mortalitatea este cu multu mai mare ca airea, câtu dacă nu se va pune stavilă vițului acestuia, atunci se pôte mai calculă timpul, cându populațiunea respectivă se va stinge cu totul.

Totu așa stă lucrul și considerat din punctu de vedere moralu. Aceea-și statistică arată, că numărul crimelor cresc, precum cresce într'unu popor beutura spirtului, și la acela-și popor crimele sunt multu mai multe în clasele, în cari grasază mai multu beutura spirtului, și chiar și în clasele acestea crimele sunt mai multe în acele timpuri ale anului, cându poporul consumă mai multu spirt, cum este p. es. la sêrbători. De aci urmază apoi, de poporele acestea se timpesc pentru ori ce idei de progres, și se facu apatice față cu cauzele și cestiunile cele mai de viață ale lor. De unde dacă din punctele aceste de vedere amu pute face unu studiu detaliat asupra poporului nostru, atunci cu multă durere și mâhnire sufletescă la elu pre lângă pierdere mare materială amu fi siliți a constată pierderi mari și în privința sanitară și în privința morală. Perspectiva, ce ni-s'ar deschide atunci pentru viitorul poporului nostru, ar fi câtu se pôte mai întristătoare, și mai că amu fi ispitiți a da dreptu dușmanilor acelora ai nostri, cari predicu pierrea poporului nostru din vițulu beuturii spirtului.

Constatându cu ocaziunea acesta pericolul, de altă-dată ne vomu ocupa de cauzele lui și de măsurile, ce ar fi a se lua pentru delăturarea lui.

Unu proiectu salutaru. — Ministrul de agricultură, contele Andreiu Bethlen, se ocupă cu unu proiectu salutaru. Elu voesce să scotă domeniile erariale din mânil arendatorilor celor mari, cari le priviau numai de isvore de câștig, și vre să le împartă în moșii mai mărunt de câte 200—300—500—1000 jugere, cari apoi are de gând să le dea în arândă la agronomi absoluți, la proprietari de aceia, cari au fostu siliți a-și vinde moșiile, cari însă mai au ceva bani.

Vede ori cine din schițarea planului ministerialu, că intențiunea e bună. Pre calea acesta mai alesu agronomii tineri voru pute să-și valideze cunoștințele câștigate și voru fi scapați de ingrigirea de a rămâne fără aplicare, ceea ce se întâmplă acum foarte adese-ori. De altă parte se va lua din mâna capitaliștilor jidovi isvorul acela de cămătărie, ce-lu aveau din subarendarea domeniilor erariale. Intențiunea cea bună a ministrului se vede și în nisuița de a ridică clasa proprietarilor mici scăpătați. Esecutarea acestei părți ni-se pare însă mai grea, de-orece acești proprietari de comunu au ajunsu la sapă de lemn în urma neglijinței și a vinei lor proprie. A-i ridică pre acestia va fi foarte anevoiosu. Încercarea totuși nu va strică.

Pentru ca planul domnului ministru să fie completu, noi credem, că va trebui să se ingrigescă și de unu institutu de credit anume pentru acești arendatori, dela care să-și potă căpeta banii de lipsă pentru a-se provede cu fondul instructu recerutu la purtarea economiei. Se dice, că ministrul și în privința acesta ar fi făcutu deja pașii de lipsă.

Proiectul e bun. Dorim însă, ca la realizarea lui să nu se purcedă numai după considerațiunile șoviniste, ca în alte lucruri.

Cercurile electorale.

Este sciutu, că pre lângă legea electorală duplă din Ungaria și Transilvania mai are reprezentanța parlamentară ungară încă unu defectu fundamentalu, anume împărțirea nedreptă și scandalosă a cercurilor electorale. Anomaliile pre acestu teren nu mai

după moda de atunci în haună lungă și cu perru parfumat. Numai Bendekar era în tunică scurtă și în coturni romani. I-s'a și ședut așa, căci era ca un brad. Cu veselie s'a continuat ospetulu, și cursese multu vinu pre gâtulejul ospetilor, cându se îndreptă Bendekar către domnul casei dicend: „Audi tu, Mifibozeth! În reu lucru îți sfarm capulu, căci cum am băgat samă, la bătrânețe ai nebunit de Fenena cea frumoasă. Nu numai tu, ci și Iezrael. Nebuni bătrani mai sunteți. Înzădaru ve sfărmași, nu ve veți ajunge scopulu, pentru că Iemini bărbatul ei este foarte jalosu, era dinsa nu se pôte seduce. Dară ce-mi dai, dacă voi face, să ve ajungeți scopulu?”

La acestea au risu cu toții, apoi au tăcut.

S'a sfărșit ospetulu, și s'au împraștiat cu toții, numai tunicatul Bendekar a mai rămas la o cuatercă. Apropiându-se de dînsul domnul casei l'a agrăit ast-fel.

„Benenkar, ce ai dîsu mai înainte? Mi-se pare, că ai dîsu, că-mi vei ajuta, să-mi ajungu scopulu?”

„Așa este,” răspuse Bendekar. „Așa am dîsu; dară scii, că în zilele de acuma numai cu bani poți face ceva. Ce-mi vei da, dacă-ți voi ajuta?”

„Patru talanți.”

„Nu-mi pasă, dacă-mi vei țertă și cei

doi talanți, cu cari îți datorescu, usurarule bătrănu.”

„E bine.”

„Ascultă dară,” șopti Bendekar. „Mai întâi ai să depărtezi pre bărbatul Fenenei. Mai bine va fi, dacă-lu vei trimite cu marfe la Egiptu. Va fi pre acolo o jumătate de anu. Apoi dispune, să-ți scrie câteva șiruri; de asta am mare lipsă, căci mă pricepu bine la imitarea scrisorii.”

Negutatoriulu bătrănu s'a învoitu la tôte.

Abia a eșit Bendekar, și în ușe s'a și înfilitu cu fariseulu Iezrael.

„Nepôte Bendekar, cam cugetu, ce voesce acelu păcătoșu bătrănu,” dișe Iezrael. „Spune-mi, ce ți-a promis?”

„Nu mi-a promis nimica. Eu am cerutu patru talanți.”

„E bine, eu îți voi da optu talanți și-ți voi plăti tôte datoriile, dacă o vei câștiga mie pre Fenena cea frumoasă. Dară nu spune nici unu cuvintu lui Mifibozeth, înțelegi, nici unu cuvintu.”

Bendekar ca omu de traiu s'a învoitu și la acesta.

În ceeaaltă dimineță Iemini, bărbatul frumoșei Fenene, a pornit la drumu cu o sută de cămile. S'a depărtat cel puțin pre șese luni. L'a trimis cu marfe la Egiptu.

Planul lui Bendekar era, să înduplece pre Fenena cu promisiuni, ca aceea să pri-

mescă în casă pre negutatoriulu. Însă nu a reușit, muierea virtuosă nu s'a lăsat a fi sedusă, și după ce negutatoriulu bătrănu a avut îndrăsnia de a intră în casă fără permisiune, muierea onorabilă l'a alungat afară cu o mătură. Totu așa a pățit și marele fariseu Iezrael, ba încă și mai reu, că acestuia i-s'a svirlit în capu o olă crepată. Totu odată li-s'a făcutu cunoscutu prin Bendekar, că dacă nu voru înceta de a o ispită, totu casulu se va denunța la scaunulu judecătorescu.

S'au mâniat foarte pentru acesta infamii reușitori și au jurat răsbunare. Și cu esecutarea răsbunării l'au încredințat pre Bendekar, care deja spesea talanții căpătați și era a cerutu anticipare de doi talanți și i-a și primitu. Acuma-și bătea capulu, cum ar împlini planulu de răsbunare.

Îmitându scrisoarea lui Iemini a scrisu o epistolă, cu carea apoi a mersu la Fenena.

„Feneno,” dișe trecend pre pragulu casei și frângend sigilulu unei scuturii de papir, „cunoști scrisoarea acesta?”

„E!” strigă muierea. „Acesta este scrisoarea bărbatulu meu. Ce scrie? Dă-mi-o, să o cetesc.”

„E de prisos, îți voi spune eu, ce e scrisu într'nsa. Bărbatul tu îți scrie, că a perdut în jocu marfe în valoare de doi talanți. Dacă nu-l vei trimite în scurtu

aŭ séménŭ în alte țeri și nu ar' fi esplabile, dacă nu amŭ sci, că suntŭ anume inventate pentru a face imposibilă naționalităților nemagiare participarea corăspundătoare în viața parlamentară. Noi Românii ne-amŭ plânsŭ destulŭ în contra acestorŭ nedreptăți. Nu amŭ aflatŭ ascultare. Cu atâtŭ mai viuă ne este bucuria, cândŭ vedemŭ, că adevărulŭ reclamațiilorŭ noastre începe a străbate și printre Magiari. Partidulŭ independentistŭ încă în parlamentulŭ trecutŭ a fostŭ prezentatŭ unŭ proiectŭ de lege în cauza reformei electorale. A rămasŭ nebagatŭ în samă. Astăzi avemŭ înaintea ochilorŭ unŭ articolŭ alŭ diarului pestanŭ „Magyar Állam“ totŭ despre abnormitățile sistemului nostru reprezentativŭ, pre care-lŭ reproducemŭ fără comentariŭ. Etă-lŭ:

„Împărțirea necorectă a cercurilor electorale n'a fostŭ nici odată așa de bătătoare la ochi, ca la alegerile din urmă. S'ar miră omulŭ, câtă ignoranță geografică și statistică a pututŭ să umplă capulŭ celorŭ ce n'au rotunditŭ în proiectulŭ legii electorale cercurile de alegere, dacă nu ar' sci, că nu lipsa cunoștințelor geografice a fostŭ motivulŭ împărțirii celei rele, ci apucăturile cortășesce ale partidei dela guvernŭ.

Ardelulŭ pentru esemplu a fostŭ privitŭ până mai eri-alaltăeri ca o țară de pradă. Pre toți deputații căduți ŭi scoteă guvernulŭ acolo. Și asta mai alesŭ din cauză, că cercurile cele mărunte se potŭ câștiga ușorŭ prin bani și cu puterea. Este întru adevărŭ revoltătorŭ și o bajocură a reprezentanței populare, că pre cândŭ pre airea alegătorii suntŭ siliți a aștepta de dimineță până într'altă și dimineță, pre atunci p. e. în Ocna Sibiului 77 au votatŭ pentru Ugron Zoltán, 69 pentru Tisza István, de-orece nu suntŭ mai mulți de 200 alegători. Totă asemenea stă lucrulŭ și în Abrudŭ, Brețcu, Sigŭ și Oláhfalu. Ce felŭ de reprezentanță populară este aceea, cândŭ unŭ deputatŭ vorbește în parlamentŭ în numele alorŭ 200 de alegători, pre cândŭ airea numai câte 4000—5000 potŭ să tri-

timpŭ acea sumă, va fi trasŭ pre furci. Înțelegi?”

Sermana muiere a ametitŭ la auzulŭ acestei vești. Cândŭ apoi s'a deșteptatŭ, și-a adunatŭ sculele și vesmintele mai prețioase. Dară înzădarŭ, că toate n'au valoratŭ o jumătate de talantŭ. În supărarea sa își smulgea părulŭ și rumpea vesmintele de pre sine. Bendekar o a lăsatŭ unŭ timpŭ să se necăjească, érá în urmă o a agrăitŭ dăcându-i:

„Feneno, eŭ ți-ași puté ajutat. Ți-ași dá cei doi talanți, însă numai sub o condițiune.”

„Vorbesce, vorbesce, care ar fi aceea?” strigă muierea.

„Nimicŭ alta, decâtŭ să te lași, să te sărutŭ.”

„Nu, nu!” sbieră muierea. „Aceea nu o voiŭ face!”

„Nici pentru binele bărbatului tău?”

„Nici odată!” răspunse Fenena.

„Nici odată? Cugetă bine! Bărbatul tău va ajunge pre furci! Sărută-mă dară!”

Muierea desperată s'a aruncatŭ la pământŭ și a plânsŭ cu amarŭ. Bendekar stândŭ pre pragulŭ ușii i-a dișŭ:

„Pentru ultima dată te întrebŭ: voesci să primești ofertulŭ meu? Etă cei doi talanți — dacă nu, sănătate bună. Bărbatul tău preste două săptămâni va spândură pre furci.”

„Bă, e, voescŭ,” strigă cu durere Fenena. Bendekar o cuprinse în brațe.

(Va urmă).

mită unŭ deputatŭ? Ast-felŭ de absurditățŭ numai în Ungaria se potŭ întâmplă.

O recunoscemŭ, o aflămŭ chiar de lipsă ca orașele, ca centre de inteligență, să aibă o reprezentanță mai amplă; dară și împărțirea orașelor e greșită sau celŭ puținŭ anticuată. De ce să aibă p. e. Sibiulŭ, care abia numără 20,000 de locuitori, doi deputați, dacă nu ca să fie cu unŭ Sasŭ mai multŭ, pre care guvernulŭ să-lŭ potă deobligă? Orașelulŭ acesta trimite doi deputați ca și Seghedinulŭ, care numără 85.000 de locuitori. După proporția asta Seghedinulŭ ar trebui să alege 8 deputați, ceea ce ar fi o absurditate.

O regulare pre terenulŭ acesta este neapăratŭ de lipsă. Ba nu se poté nici amână; pentru-că dacă așteptămŭ multŭ, érá trece vremea, și până la sfârșitulŭ acestui ciclu toți își vorŭ uită de treba acesta.

Începutulŭ trebuie să se facă cu capitala. Este fără îndoială prea puținŭ, ca orașulŭ acesta să nu aibă decâtŭ numai 9 deputați. . . . Orașelele de séma celorŭ ca Brețcu, Sigŭ, Ocna-Sibiului, Oláhfalu șcl. trebuie împărțite în cercurile lorŭ; trebuie rotundite cercurile cele cu câte 4—5—600 alegători — căci de aceste suntŭ destule — precândŭ altele au câte 3000—4000 alegători. Să mai adaugemŭ la aceste, că, de cumva spiritulŭ dreptății s'ar pogori preste parlamentŭ, ceea ce nu e imposibilŭ, deși nu prea e de speratŭ, prin schimbarea censului și prin ștergerea paragrafului rușinosŭ despre solvirea dării, numărulŭ alegătorilorŭ să se înmulțescă; ce proporție s'ar nasce atunci, fiindŭ cercuri cu 300—400 alegători, față cu altele de 7000—8000?

Nu trebuie dar lăsată cestiunea acesta nedeschisă; trebuie a stărui, ca împărțirea cercurilorŭ electorale să fie regulată pre cale novelară.” Vomŭ vedé.

Revistă bisericăscă.

Din Patrie.

Consacrarea episcopăscă a primatului Vaszary s'a împlinită Duminecă în 7 a l. c. în capela palatului primațialŭ din Strigonŭ. Actulŭ consacării l'a îndeplinitŭ nunțitulŭ Apostolicŭ din Viena, Monseniorele Galimberti. După îndeplinirea consacării primatule a primitŭ omagiile deosebitelorŭ corporațiilor bisericăscă, civile și militare. Acum decŭ primatule a începutŭ a-și deprinde toate funcțiunile înaltului său postŭ. Noi dorimŭ, ca activitatea noului primat să fie după inima lui Dumneșŭ.

Roma.

Starea sanitară a Sântiei Sale continuă a fi multămitore, în butulŭ scirilorŭ tendențioase, ce le colportă foile liberale. Dovadă este primirea atâtŭ de ostenitoare a deosebitelorŭ corporațiilor, cari au prezentatŭ Sântiei Sale după datină câte o lumină de ceră din incidentulŭ sârbătorii din 2 Februarilŭ, cândŭ după călindarulŭ gregorianŭ s'a celebratŭ Purificarea Preacuratei Feciore.

Se confirmă scirea, că în decursulŭ lunii proxime se va ține consistorulŭ papalŭ. Până acum între cardinalii, cari vorŭ fi creați cu siguranță, se numără numai nunții din Madrid și Viena și celŭ

reservatŭ în petto. Acestŭ din urmă se dăce, că ar fi Monseniorele *Boccali*.

În luna lui Februarilŭ a anului 1893 va fi Iubileulŭ episcopăscŭ de cincŭ decŭ de ani alŭ Sântiei Sale. Pregătirile pentru aniversarea aceea frumoasă se continuă. Cu insistință se lucră și la biserica dedicată Sântului Ioachimŭ, carea asemenea va fi oferită Sântiei Sale din incidentulŭ Iubileului.

Austria.

În 28 Ianuarilŭ s'a constituitŭ în Viena o societate cu numele *Leo-Gesellschaft*, avândŭ de scopŭ edarea și lățirea de scrieri cu caracterŭ religiosŭ și moralŭ. Succesulŭ societății este neîndoiosŭ. Totŭ ce are Austria catolică mai ilustru, este reprezentatŭ deja în noua societate. Adevărulŭ noué nu vorŭ lipsi. Binele, ce-lŭ va face societatea acesta, nu se poté spune. Presa liberală în Austria a cuceritŭ așa dăcându totŭ terenulŭ. Combaterea, stirpirea și demascarea acelei preze va fi chemarea societății acum înființate. — Dumneșŭ să ajute nobilele întreprinderi!

Frânciă.

În numărulŭ trecutŭ alŭ foii noastre amŭ schițatŭ declarațiunea colectivă a celorŭ cincŭ cardinali francesi referitorŭ la ținuta, ce au să o observe catolicii față cu republica. Declarațiunea numită a întâmpinatŭ deja aprobarea tuturorŭ catolicilorŭ francesi. Până acum 76 episcopi au aderatŭ deja. Cardinalulŭ Lavigerie asemenea a declaratŭ, că și elŭ subscrie toate cuvintele din declarațiunea colegilorŭ săi. Totŭ asemenea a făcutŭ și renumitulŭ parlamentarŭ și sociologŭ contele Albert de Mun. Deputații Orleaniști încă au aderatŭ. Cu unŭ cuvintŭ semnele toate parŭ a arétă, că de aci încolo catolicii francesi se vorŭ puté uni, și că Frânciă va porni pre o cale mai corăspundătoare trecutului și aspirațiilorŭ lorŭ sale.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Resultatulŭ finalŭ alŭ alegerilorŭ este următorulŭ: guvernamentalŭ 242, independenți 83, naționali 63, ugroniști 16, fără partidŭ 5. Vorŭ fi patru alegeri suplimentare.

Ministrulŭ președinte Szapáry a fostŭ Duminecă la Timișóra, pentru ca să primăscă în persoană mandatulŭ de deputatŭ alŭ numitului orașŭ. În vorbirea sa ministrulŭ - președinte a accentuatŭ învingerea guvernului la algeri, a schițatŭ reformele, ce voesce guvernulŭ să le introducă, între cari amintire deosebită merită reformele administrațiunii, regularea valutei și reforma dărilorŭ directe. Referitorŭ la cestiunea naționalitățilorŭ a dișŭ contele Szapáry, că guvernulŭ va continuă cu politica sa de până aci, observândŭ articolulŭ de lege 44 din 1868, și nisuindu-se a da țerii o administrațiune și o justiție promptă, iestină și imparțială. Asta firesce că se va vedé. Noi, judecândŭ după trecutŭ, puținŭ sperămŭ dela guvernŭ. Vomŭ așteptă după promisiuni fapte.

Opozițiile se pregătesc la luptă înversunată. Foile apponyiste prevestesc deja obstrucția la desbaterile asupra adresei și asupra budgetului. Guvernul din partea sa va pune la ordinea zilei câtă mai curând schimbarea regulamentului casei. Desbateri interesante nu vor lipsi.

Scirile referitoare la criza ministerială se desmint; cel puțin foile oficiose își bat joc de toate scirile, ce ating cestiunea acésta. Vom vedé, cine va avé dreptate.

Italia.

Guvernul liberal, care a promis muni de aur pentru poporul italian, are zile grele. În toate orașele, dară mai ales în Roma, se află mii de lucrători peritori de fómé din lipsa de lucru. În Milano au fost deja ciocniri sângerose între poliție și lucrători. În parlamentul deputatului Barzilai a interpellat pre ministrul de interne în cauza acésta. Ministrul a răspuns, că se va îngriji de lucru pentru lucrători, dară de altă parte a dîst, că lucrătorii nu au drept să pretindă dela guvern, ca să le dea de lucru. Criza e acută; se așteptă turburări.

Germânia.

Legea școlară forméază obiectul discuțiunii publice în Germânia întregă. Tóte celealalte cestiuni vor fi numai de alți doilea rînd, până când nu va fi resolvată cestiunea acésta mare. Care va fi sórtea proiectului de lege, acum nu se póte încă pređice: asta se va scî numai după desbaterile comisiunii de 28. Atâta e cert, că centrul nu se va învoi la modificări spre scurtarea drepturilor biserice. E totuși probabil, că legea se va primi în forma propusă de guvern. În su-și împératul Wilhelm a exprimat cătră liberali dorința sa, ca legea să se voteze la totu casul. Motivul acestei dorințe încă l'a spus împératul, anume socialismul nu se póte combate, fără numai prin cultivarea unei religiosități adénci. Este ușor de priceput, ce impresiune au făcut cuvintele aceste în Germânia, care se laudă cu aceea, că este țera necredinței. Se pare însă, că vremurile acele sunt aproape de capétu. Sperăm, că dela Germânia vor învêță și alte state și mai ales alți nostru, care mămuță întru toate instituțiunile germâne.

România.

În zilele aceste se încep alegerile pentru parlamentul român. Pregătirile se fac în țara întregă. Guvernul a publicat deja în numele partidului conservator manifestul său de alegeri. Promite mai multe reforme salutare, precum îmbunătățirea sortii proprietarilor și industriașilor mici, inamovibilitatea judecătorilor, reorganizarea serviciului igienic, reorganizarea parțială a armatei, modificarea eventuală a tarifei vamale și reforma instrucțiunii. După semnele de până acum învingerea guvernului pare a fi asigurată.

Corespondințe.

Bucuresci, 26 Ian. 1892.

În scrisoarea precedentă am vădutu, prin ce lupte a trebuit să trecă cuvintul unire în Stul Sinod, ca să Iese învingătoru asupra *unii, uniei și uniației*. Voi să spun acum ceva despre însemnătatea acestui cuvint în cestiuni bisericesci, fiind bine a esplică așa ceva la tóte ocaziunile. Dar mai înainte voi referi éráși pre scurtu ceea ce s'a întâmplat cu fratele său, cu cuvintul *catolic* tot în Stul Sinod, și anumitu în sesiunea de tómnă a anului 1889, ședința dela 14 Novembre.

La ordinea zilei érá raportul comisiunii asupra edițiunii cu litere latine a Archieraticonului, cartea rituală, care cuprinde rînduiele chirotoniei. După alte cuvinte slovenesci, ca podóbă, primejdie, isbăvire ș. a. înlocuite cu cuvinte de origine latină, veni în discuțiune terminul grecesc *καθολικῆς*, tradus de majoritatea comisiunii prin *sobornicescă*, ér de minoritate prin *catolică, ecumenică, universală*. Stul Sinod a adoptat acésta din urmă părere. În decursul discuțiunii unul spuse, că „Biserica până la desbinare s'a numit catolică, ér dela desbinare s'a numit: Biserica catolică de răsărit și biserica catolică de apus. Altul a admis cuvintul *catolică* în cărțile rituale, dar nu în simbol, unde urechea li-s'a deprinsu cu *sobornicescă*. Din contră Ep. *Dunării-de-jos* stăru, să se aboléscă cu totul „*sobornicescă*” și să se lase pre sama Muscalilor, cari sunt destul. „Faptul, că una din Biserice a usurpat și se fălesce cu acestu titlu — mai dîse P. S. Sa — nu trebuie să ne opréscă de a-l revindicá și pentru biserica noastră română. Biserica de Constantinopol și cea din Grecia flú pórtă cu mândrie . . . până astăzi patriarhii de Constantinopol, de Ierusalim și Alesandria se intituléză *καθολικὸς πατριάρχης*.” — Episcopul *Rómnicul*: Nu toți. — Ep. *Dunării-de-jos*: P. S. Ta mă combați cu deprinderile, ér nu cu argumente. Ce! Credeți, că Grecii nu știu, că există Biserica apusenă, care se numesce pre sine catolică? — Er cătră sfârșitul discuțiunii aduse totu P. S. Sa: „Biserica, care se fălesce astăzi în public cu acestu nume, nu este universală, ci a unei adunături de câteva națiuni, și am convicțiunea, că nu va trece multă, și una câte una tóte învêțăturile și decisiunile celor șapte sinode se vor recunosce ca normă de credință.”

S'a revindicat așadar catolicitatea sau universalitatea pre séma Bisericei române estinse dela Carpați până la Dunăre, de vreme ce s'a negat sau s'a disputat acelei Biserice, în sinul căreia nici odată nu apune sórele, și încă pre singurul motiv, că biserica din Grecia, cu o estensiune încă și mai mică decât a celei române, și trei patriarhii, și încă nici aceia toți, reduși cu puterea lor aproape numai la porțile Constantinopolului, — se mândresc cu același nume glorios. Pretensiune, nu glumă! Lipsiă a se spune numai, că totu cu acel nume se mândresc și *catolicos*-ul patriarh nestorianu din Erzerum, — și tabloulu érá cu desăvârșire *universală*. Cu același suris de compătimitate respingem și calificarea, ce se dá Bisericei catolice de a nu fi decât o „adunătură de câteva națiuni”; pentru-că

faptul glorios și mai luminos decât lumina zilei este, că dînsa, printre cele preste două sute de milioane de suflete, cuprinde în sinul său chiar națiuni cele mai civilizate din lume. Aceste națiuni, aceste milioane de catolici n'au lipsă nici măcar de trecerea unui singur minut spre a veni la recunoscerea învêțăturilor celor șapte sinode, căci ei le-au recunoscut și le recunosc cu sfințenie; precându împărșituri de națiuni, ce forméază așa dîsele biserici ortodoxe, ar avé a se osteni multu fórté spre a demonstrá bună óră, că sclăvia, în care se află față cu puterile lumesci, sau parlamentarismul cu deputați în tótă regula, ce l'au introdus în și colé, ar fi confórme învêțăturilor celor șapte sinode.

Stând însă la fondul cestiunii, înainte de tóte voi observá, că este o contradicere în termin a pune două Biserice *catolice*, una în răsărit și alta în apus, cari se deosebesc în dogme de credință; pentru-că a fi catolică însemnéază a fi universală, adecă „dela margini până la marginile lumii” — cum dîcem în liturgia S. Vasile — menținéndu pururea unitatea credinței. Așa dară nu este decât o singură Biserica catolică. Care este apoi acésta, ne-o spune pre de o parte glasul lumii întregi, care *catolică* numesce numai Biserica catolică. Ast-felú încatu și acum, ca tot-deuna, e pre deplin justificată observarea S. Ciriilú din Ierusalim: „De câte ori te vei găsi ca străin în alte orașe, nu întrebă, unde este locașul sacru, căci și secele împodobesc cu acestu nume locurile, unde se întrunesc. Și nici nu întrebă numai unde este biserica, ci unde este Biserica catolică: atare este numele propriu al acestei Mame sânte a noastră a tuturor, care este Mirésa D. N. Isusú Christosú.”¹⁾ Ne-o spun după aceea SS. Părinți, dintre cari étă ce răspundea S. Ciprianú lui Antonianú: „Mi-ai scris, să trimitu copia aceleia-și epistole lui Corneliú (Ep. Romei) colegul nostru, ca depunéndu tótă îngrigirea, să scie, că tu comunici cu el, adecă cu Biserica Catolică.”²⁾ E drept, că și alții străini de acésta Biserica și-au însușit numele de catolic, dar răspunde S. Augustinú³⁾, „vréndu nevréndu, ei, când vorbesc spre a fi înțeleși de toți, trebuie să numéscă catolică numai pre Biserica catolică, adecă s'o însemneze cu acel nume, prin care e cunoscută în tótă lumea.” — Ori cine altul așa dară, numai Biserica catolică n'a usurpat titlul de catolică, ci flú pórtă cu mândrie ca pre alți său propriu, și, după cele înșirate, esclusiv și-și propriu. Și fiind-că catolicitatea este o însușire, un semn, prin care se cunosce adevărata Biserica catolică, avéndu esclusiv acestu semn, este adevărata Biserica a lui Christosú. Și prin urmare unirea cu acésta S. Biserica este un lucru sânt și absolut necesar. Acum, Părinți nostri la 1700 au făcut chiar acésta unire. Prin urmare noi avem totu dreptul de a o numi nu numai *unire*, ci și *Sânta Unire*; și, mărturisindu-o cu credință și păzindu-o cu tărie contra vrășmașului, — celor dați numiri chilóde, le vom răspunde, după esemplul Apostolilor, că ne mândrim a suferi ocară pentru Christosú!

Philalet.

¹⁾ Catech. 18 n. 26.

²⁾ ep. 52.

³⁾ De vera relig. n. 12.

